

YSLAM PARAHAT DINI

الإسلام دين السلام باللغة التركمانية

Abd Ar-Rahman bin Abd Al-Kareem Ash-Sheha

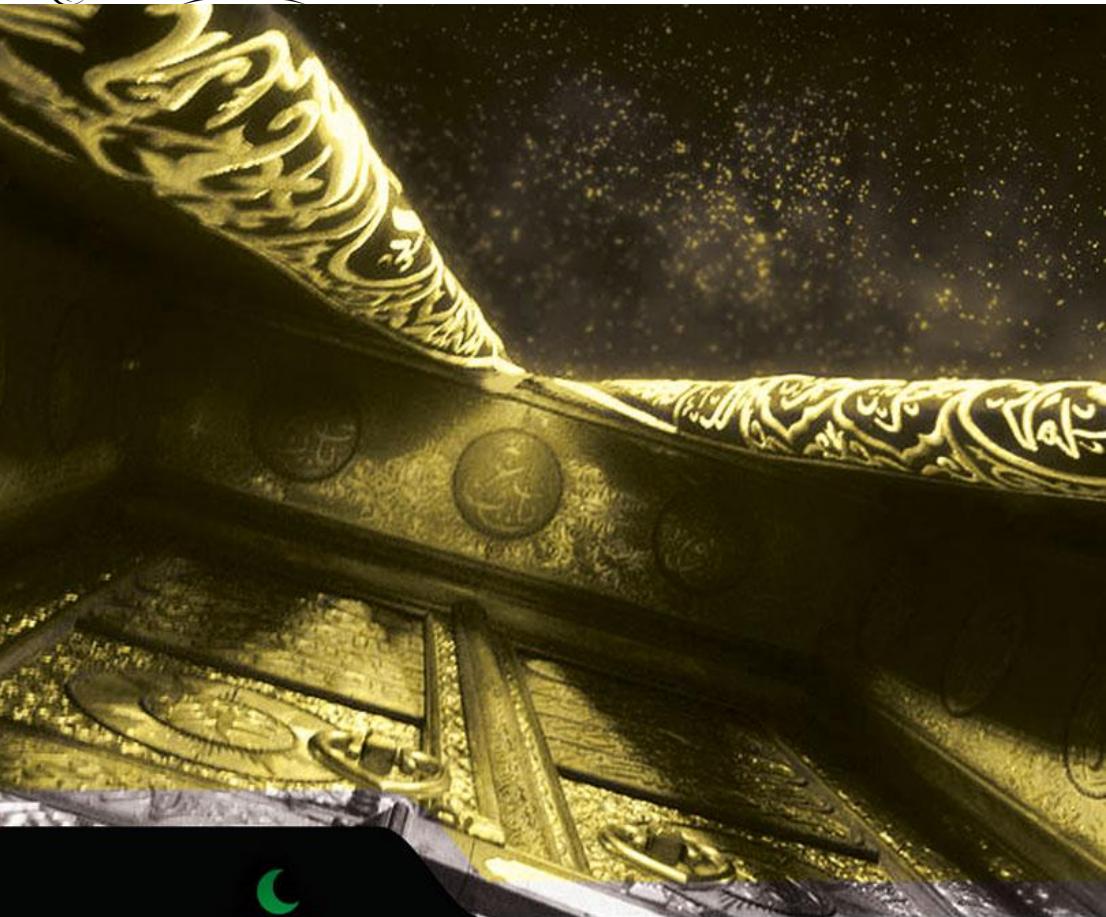
Turjime eden

**EUROPEAN ISLAMIC RESEARCH CENTER
(EIRC)**

المركز الأوروبي للدراسات الإسلامية

WWW.ISLAMLAND.COM

GROW GOODNESS BY YOUR HAND

EXPLORE ISLAM IN ALL LANGUAGES

WWW.ISLAMLAND.COM

Rahman we Rahym bolan Allahyň ady bilen.

Hamdlar, òwgüler Allaha mahsus we salam we salat
Pygambermiz Muhammede, maşgalasyna we ýoldaşlarna bolsun.

Yslam ýagtylygy ýüze çykmana, ýer ýüzünü ganly urşlar gurşap alandy. Arkaýynlyk we salamtlyk diýen sözler bolsa sözlüklerden pozulandy. Egerde diñe Ýewropa göz aýlasakda, hiç bir ýurdunda arkaýynlyk bolmandy, gaýtam tersine, Ýewropanyň her bir döwleti başga döwletine duşmanlyk ederdi, salgylar salardy. Adamlaryň arasynda ýigrençlik ýaýrama bilen boldy, bul zadyň sebäbi bolsa adamlaryn reňki, dini, taýpasyna göre, şahşy bähbitler ýada millet parzarcylyk boldupdy. Şol zatlar üçin ýesirleriň haklaryna hormat goýulmady, gaýta agyr ýagdaýda jeza berilip, damaklary çalyndy. Adamlaryn emläkleri, namyslary we zenanlary hem aman galman, olara hem el urlupdy. Çagalarnyň bolsa gul edilip, soňra gul bazarlarda satylmagyna hem bardy. Adamlaryň salamatlyk we arkaýynlyk diýilen zatlaryň manysyny hem bilmezdiler. Olar diñe söweş, gorkuzmak, basyp almak, gul etmek, zulum etmek we çenden aşmak diýilen zatlary bilyärdiler. Adamlararyň arasynda: "Her bir halk öz patşalarnyň dininde bolmaly" diýen, düşünje hem bardy. "Haýsy bir kişi öz patşasynyň dininden başga dini saýlasa, öldürmeli " diýen düşünjede ýaşaýardylar. Hatda bir dindarlaryň arasynda hem bir birlerne bolan ýigrençleri üçin söweşler bolardy. Buna bolsa hristiýanlar aýdyn mysal bolup biler. Bularyň sebabi hem, Kim seniň bilen ylalaşmasa, ona her hili lakam dakmat, hyýanat bilen ýamanlamak we öldürmek bilen guitarardy.

Pygamber Muhammet (sallalahu aleyhi wesselem) ýerdäki Allaha şirk etmekligi, zulumy, bozgakçylygy wasp edip şeyle diýyär:

" Allah tagala meni ugratmazyndan oň, ýerdäki ýaşaýjylara seretdi we kitap ählinden (dinini üýtgetmän pygamberiň yzlaryna düşenlerden) başga hemmesini ýigrendi. "

Sahyh Ibn Hibbän.

Şonuň ucın Yslam äleme salamtlyk bilen geldi. Zulumy, duşmançalygy, haram etdi. Yesirleriň haklaryny doly beýan etdi. Bul zatlar 1400 ýyl mundan ozal goýuldy we adalatlyk, deñhukuklygyň we millet parazlygyň yok etmeklikligini emir etdi. Ynsanyň arnamysyna, malyna, hayatyna duşmanlyk ýada zyyan ýetirmekligi haram etdi. Mundan başgada Yslam döwletinde ýaşayan gaýry dinlilere, haklaryny ykrar etdi we olaryň ahytlaryny, ylalalyşklaryny doly ýerine ýetirip, ondan gaçmaklygy, hyýanat etmekligi hem haram etdi. Bul zatlary geljekde ýekeme-ýeke orta alyp açyklarys.

Allahdan dileýaris bul kitaby Allahyň dini bolan Yslamy tanamak isleyäne peýdaly etmekligi we kalbyny açmaklygy.

Abd Ar-Rahman bin Abd Al-Kareem Ash-Shohra

WWW.ISLAMLAND.COM

YSLAMYŇ MANYSY:

Okayýj doganmyza «Yslamda parahatçylyk» diýmekligiň düşnükli bolmaklygy üçin Yslam sözünü giňişleýin manysyny düşündürmeklik gerek. Sebäbi Yslam sözi kòp manyny öz içine alýar.

YSLAM:

Älemleriň Robby bolan Allaha ruh we jeset bilen (har zelil halda) boýun bolmak. Olam buýruklyryna boýun bolmak, gadagan eden zatlaryndan daşlaşmak we her bir kaza we kadar (kysmatyň ýazan zadyna) razylyk bilen boýun bolmak.

Alla tagala kuranda Ybrahym (aleyhis salama) aýdan sözini bize ýetirýär.

Alla tagala aýtdy:

«(Ybrahymyň) robbi oña boýun bol diýdi, şonda Älemleriň robbuna boýun boldum diýdi (Ybrahym)»

[Al-Bakara 131]

Ine şul hakyky Yslam, hökman her bir musulmanyň durmuşda Alla tagalaň aýdyşy ýaly ýaşamaly.

Alla tagala aýtdy:

Aýt: «Takyk, meniň okan namazym, (haj we gurbanlyk ýaly) ybadatlarym, ýasaýsym, ölümim älemleriň Perwerdigäri bolan Alla üçindir.

[Engam 162]

Salam Allah tagalaň mukaddes atlaryndan bir ady:

Alla tagala aýtdy:

Ol Özünden başqa (ybadata laýk) hudaý bolmadık Alladır. Ol Melikdir (Hökümdadır), Kuddusdyr (Kemçiliklerden päkdir), Salamdyr (Salamatlyga ýetirýändir), Mömindr (Amanlyga ýetirýändir), Muheýmindir (Seredip duran gözegçidir), Ezizdir (Gudraty güýçlüdir), Jepbardyr (Güýç ulanyjydyr) Mutekebbirdir (Beýiklikde deňi-taýy ýokdur). Alla özüne şärik goşýanlaryň aýdýan zatlaryndan päkdir (hem-de beýikdir).

[Al -Haşr 23]

Ýenede «Salam» Jennetiň atlaryndan bir ady:

Alla tagala aýtdy:

Özleriniň Perwerdigäriniň ýanyndaky salamatlyk ýurdy (jennet) olaryňkydyr. Eden (haýyrly) işleri sebäpli, Ol (Alla) olaryň dostudy (hemayatkäridir).

[Engam 127]

Ýenede «Salam» Jennetiň eýeleriniň (ähilleriniň) görüşenlerinde biri-birlerine aýtjak sözidir. (Allah bizi jennetiň ählinden etsin)

Alla tagala aýtdy:

Olar Alla gowşan gününde salam bilen garşylanarlar. Alla olara örän uly sylag taýýarlandyr.

[Azhab 44]

Ýenedede «Salam» musulmanlary öz aralarynda salamlaşmagy:

Esselämu aleýkum we rahmatullahi we berekätuh.

Salamlaşyklaryň içinde iñ mylaýym we mylakatly, eşitmegi iñ ýakymly, ýürekleri biri-birlerine golaýlaşdyrmagyna sebäp

bolýar, duşmancylygy we ýigrenji ýok edýär, newisleriň rahatlyk tapýan bul «Salam» nähili bir üytgeşik!!!!

Pygamberimiz (sallallahu aleýhi wesellem) salamlaşyga imanyň dolduryǵyndandygyny habar berdi:

Pygamberimiz (sallallahu aleýhi wesellem) aýtdy:

«Iman edýänçäniz Jennete girmersiňiz tä biri-biriňizi söýýänçäniz iman etdigiňiz bolmaz, size bir zat öwredeýin egerde ýerine ýetirseňiz biri-biňizi sòýersiňiz. Arañyzda «esselamu aleýkum» (salamy) ýaýradyň»

Muslim rowaýat eden.

Ýenede Pygamberimizden (sallallahu aleýhi wesellem) iň haýyrly amallar barada soralanda:

«(aclary) Naharlamagyň, tanayányzya we tanamaýanyzya salam bermek (esselamu aleýkum) diýmek.

Yslamy kabul etmekden (yslam bilen ýäşamaklykdan) maksat Allahyň razylygyna eltyän, ýoluny tutup, razylygyny gazanmakdyr.

Alla tagala aýtdy:

Eý, ähli-kitap! Siziň kitapda (Töwratda we Injilde) gizlän zatlaryňzyň köpüsini size beýan edýän we köpüsini hem geçirýän (bagışlayan) ilçimiz (Muhammet) geldi. Takyk, size Alla (tarapyndan) bir nur we aşgär kitap (Kuran) geldi. Allanyň razylygyny isleýänleri (Alla) onuň (Kuranyň) üsti bilen salamatlyk ýoluna gönükdirer we Öz rugsady (eradasy) bilen olary zulmatdan (kapyrlıykdan) nura (imana) çykarar we dogry ýola gönükdirer.

[Al - Mäide 15 - 16]

Yslam dini doly, kämil we Parahatçylykly dindir. Parahatçylykly waspyny musliman jemgyýeti bolsun ýada musliman däl jemgyýeti bolsun (egerde yslama dil uzadýan bolmasa) saklayan dindir.

Pygamberimiziniň (sallallahu aleýhi wesellem) aýdyşy ýaly:

«Kimiň elinden we dilinden muslimanlar salamat bolsa, şol hakyky muslimandyr».

Ylalaşylan hadys.

Başgada Pygamberimiz (sallallahu aleýhi wesellem) aýtdy:

«Kimden adamlar öz ganlaryny we mallarny arkaýyn duýsalar şol mumindir»

(Ahmed, At-tirmiz, Ibn Majeh, we Albani sahyh diýdi)

YSLAM MEJBURLYK BILEN ÝAÝRADYMY?

Yslama göripleriň ýaýradýan şular ýaly sözleri Yslam ol töhmetleri puja çykarýar (ýalana çykarýar).

Alla tagala aýtdy:

Dinde (hiç bir) mejburlyk ýokdur. Dogrulyk egrilikden (aýdyň) tapawulandyrylandyr. Kim taguty (šeýtany) inkär edip, Alla iman getirse, ol üzülmeyän berk tanapa (hak dine) ýapyşandyr. Alla (ähli zady) eşidýändir, bilyändir.

[Al-Bakara 256]

Alla tagala aýtdy:

Eger Perwerdigäriň islesedi, ýer yüzündäki kişileriň ählisi hökman iman getirerdi. (Eý, Muhammet!) Eýsem, adamlary mömin bolmaga sen mejbur etjekmi?

[Ýunus99]

Alla tagala aýtdy:

(Eý, Muhammet!) Aýt: «(Bu Kuran) Perwerdigäriňizden (gelen) hakykatdyr. İslän kişi iman getirsin, islän kişi inkär etsin!

[Al-Kahf 29]

Alla tagala aýtdy:

(Eý, Muhammet!) Eger ýüz öwürseler, seniň wezipäň diňe (hakykaty) aýdyň beýan etmekdir.

[An-Nahl 82]

Alla tagala aýtdy:

(Eý, Muhammet!) Sen öwüt-ündew ber! (Ynsanlary dogry ýola çağyr!) Seniň (wezipäň) diňe öwüt-ündew etmekdir (dogry ýola çağyrmakdyr). Ýogsa sen olary zorluk bilen (ýola salyjy) dälsiň.

[Al-Gaşyé 21- 22]

Şular ýaly manyda Kurandan aýatlar diýseň köp. Sebäbi Yslam ynançdan ybarat. Ynanjam hökman ýüregiň ykrar etmeli diňe diliň aýdany ýeterlik däl.

Ýüregiň ykrar etmegini güýç bilen mejbür edip etdirip bolmaýar. Sebäbi ynsan ýüreginiň ynanmaýan ynanjyny dili bilen diýip biler. Şonuň üçin

Allah tagala şeýle diýdi:

Kim, Alla iman getirenden soň (ýene) kapyr bolsa, (Allanyň gazabyna duçar bolar). Yöne kimiň kalby iman bilen doly bolup, (dili bilen Allany inkär etmeklige) mejbür edilse (kapyr bolmaz). Emma kim köňlünü kapyrlýga açsa, olaryň üstüne Alladan gazap (iner). Olar üçin uly azap bardyr.

[An-Nahl 106]

YSLAM GÜÝC BILEN ÝAÝRADYMY?

Her bir nyzamda (kanunda) hökmany ýagdaýda güýç bolmaly, ony goramak, ýerine ýetirmek we garşysyna gidýäne jeza bermek üçin. Şol güýç nyzamy (kanuny) dowamatly, doly ýöremegini öz gol astyna alýar.

Osman (Allah ondan razy bolsyn) aýtdy:

«Allah tagala Kuranyň üsti bilen gaýtarmaýan zadyny Soltanyň (baş tutanyň) üsti bilen gaýtarýar»

Rozin rowayat eden, munkatyg

Geliň gysgaca taryha dolanalýñ:

Yslamyň ilki başında Pygamberimiz (sallallahu aleýhi wesellem) 13 ýyl Mekkede öz kowmuny gowy sözler bilen Yslamaçagyrdy. Şonda kowmy ony ýalançy görmeklerine, azar bermeklerine, ezýet bermeklerine, gatylyk görmegine we zulum görmegine Pygamberimiz (sallallahu aleýhi wesellem) we oňa iman edenler bilen bile duçar boldy. Şeýle bir derejede kowmy ezýet bermek bilen Pygamberimize (sallallahu aleýhi wesellem) azap berdiler hatda Pygamberimiz (sallallahu aleýhi wesellem) azap berilýän sahabalaryň deňindeň geçende diňe olara sabr etmeklik buýurmakdan başga zat edip bilmedi.

Haçanda Ammar ibn Yasir we ejesi Sumeýýa azap berip durkalar Pygamberimiz (sallallahu aleýhi wesellem):

“Sabr ediň Ýasyryň maşgalasy, barjak ýeriňiz Jennetdir” diýdi.

Seyh Albani sahyh diýdi.

Öz aralarynda Pygamberimizi (sallallahu aleýhi wesellem) öldürmeli we dagwatından dynmaly diýen dil düwüşige çenli bardy. Şonda Pygamberimiz (sallallahu aleýhi wesellem):

«Eý Allah kowmumy bagyşla, Olar bilenoklar» diýmekden başga zat goşmady sözüne.

Ylalaşylan hadys.

Allah tagalada Pygamberimize (sallallahu aleýhi wesellem) sabyr etmekligi buýurdy, özünden öñki Pygamberleriň kowumlary ýalancy görendiklerini we ezyet berendiklerini habar berdi. Sebäbi hak bilen batylyň (ýalanyň) haýyr bilen seriň arasyndaky çekeleşigi üçin dagwat ýoly uzyn we kyn.

Alla tagala aýtdy:

(Şonuň üçin, eý, Muhammet!) Sen hem (Nuh, Ybraýym, Musa we Isa ýaly) örän tutanýerli pygamberleriň sabyr edişleri kimin, sabyr et! Olara (azabyň gelmegi) üçin howlukma!

[Ahkaf-35]

Şeýtmek bilen dowam etdi, her ýyl gelýän tireleri yslama çagyryp tä Medineden bir topar adamlaryň iman getirýänçäler, şonda Pygamberimizi (sallallahu aleýhi wesellem) gorajakdyklary barada beýgat beryärler (kasam içýärler). Pygamberimiz (sallallahu aleýhi wesellem) muminler bilen Medina hijret etdi. Şondan öñ 13 ýyl Mekgede ýaşanynda ýekeje damja gan dökülmegine rugsat bermedi, hijret edeninden soňra kureýşliler yzyndaky öz we beýleki hijret eden muslimanlaryň mallaryny aldylar şondada Pygamberimiz (sallallahu aleýhi wesellem) uruş etmeli diýip buýurmady tä Medinede 2 ýyl bolanyndan soñ haçanda garşıdaşlary, duşmanlary we içäylar köpelýänçä şondada Pygamberimiz (sallallahu aleýhi wesellem) uruşy birinji başlamadyk. Sebäbi Pygamberimiz (sallallahu aleýhi wesellem) kureýşleriň Medinäň üstünden geçýän kerweniniň ýolunu yapmak

ùçin çykan. Kureýslere ykdysady tarapdan pese düşmegi islän, öz dagwatyna garşy çykmazlary ýaly, adamlaryň öñünde böwet bolmazlyklary, özüne we muminlere garşylyk görkezmezlikleri üçin we muminleriň mallaryny yzyna gaytarmaklary üçin kerweniň öñünü ýapmaga çykan. Ýöne welin Ebu Sufýanyň ýolbaşçylygynda bolan kerwen öz habaryny kureýše ýetiren. Haçanda kureýş habary bileninden soň adamlary we ýaraglary taýynlap Mekgeden Pygamberimiz (sallallahu aleýhi wesellem) uruşmaga çykanlar. Şol Yslamda ilkinji Pygamberimiziň (sallallahu aleýhi wesellem) gatnaşan urşy bolup Allahyň resuly we muminler ýeňiš gazandylar.

Alla tagala aýtdy:

“Özleri bilen söweş alnyp barylýanlara (Alla ynananlara) zulum edilenligi sebäpli, (söweşmäge) rugsat edildi. Takyk, Allanyň olara kömek etmäge güýji ýetýändir. Olar diňe: «Biziň Perwerdigärimiz Alladyr» diýenleri üçin nähak ýere öz ýurtlaryndan çykaryldylar. Eger Alla ynsanlaryň käbirlerini (erbetlerini) beýleki käbirleri bilen dep etmedik bolsady, takyk, içlerinde Allanyň ady bol agzalýan ruhany öýleri, kiliseler, ýahudylaryňbadathanalary we metjítler ýumrular giderdi. Alla özüne (dinese) kömek edenlere hökman ýardam berer. Takyk, Alla çäksiz kuwwatlydyr, Gudraty güýçlüdir. Olar özlerine häkimiyét berenimizde namaz okan, zekat beren we ýagşylygy ündäp, ýamanlygy gadagan eden adamlardyr. İşleriň netijesi (soňy) Alla degişlidir.”

[Haj 39 - 41]

Pygamberin (sallallahu aleýhi we sellem) iberleninden, tä ýogalýança Arap ýarym adalygyndaku gazanan ýeňişlerinde, musulman we müşriklerden ölenleriň sany 375-den geçmedigini bilmegimiz ýeterlik.

Ýene şolar ýala Sahabalaryň öz ýagşy ahlaklaty, gözel aragatnaşyklary we Dine gözel görnüşinde çağyrmaklary esasynda ençeme Patşalyklary açdylar.

Täze Yslama giren Beşir Ahmet Şad şeýle diýýär: "Biz (hristiyan wagtymyz): "Yslam gylyçyň täsiri esasynda ýaýrady" diýen bolýadyk. Soňra özüme :"Şondada adamalar name üçin Yslama gün geldigiçe girýänleriň sany köpelýär, gaýtam Yslama berk ýapışýarlar, hiç kim hem olary mejbur we zorluk hem görkezmesede?!" diýip , ýüzlendim.

Gelin indi göz aýlalyň, Yslamyň ýaýramagy we özünü goramagy üçin güýç diňe Yslam öz eýeruwjylarna toplamaklaryny güýç taplamagy buýrdymy.

Töwrot kitabynda şeýle diýilýär: "Haçanda şähere urş üçin golaýlanyňda olara ylalaşyga çağyr, egerde boýun towlap senin bilen söweş etseler, Egerde rana Robbunýeniş berse, erkekterni gylyçdan geçir, aýallarny, çagalarny, öý haywanlarny we şäherdäki hemme zady bolsa özüňe olja edinip al, Robbuň sana beren, duşmanyň oljasyny iý, senden daş bolan şäherlerin barjasyny edil şular ýaly et."

Injilde bolsa şeýle diýikýär: " Pikir etmäň, men ýeriň yüzündakilere salam bermage gelendirin diýip, tersine men olara gylyç bilen geldim. Men oguly kakasyna, kakasyna ogluna garsy etmäk üçin geldim"

Justaf Lobon Araplaryň medenýenti diýen kitabynyň 127-128 sahypasynda şeýle diýýär: "Yslam ýaýramagy üçin güýç ulanylady, Araplar basyp alanlary azat hallarynda, öz islän dinlerinde bolmaklaryna ygtyýar bererdiler, şondan sonra

hristiýanlaryň kabir taýpalary Yslam dinini kabul etdiler, arap dilini bul özlerini dil edindiler, bul zadyň sebäbi bolsa, özlerni basyp alan araplardan, önki bastutanlaryndan görmedik ýagşylyklarny gördüler"

YSLAM AÇYSLARYNYŇ MAKSADY TEBIGY WE ADAMLARYNN ELINDAKI BAYLYKLARDYMY?

Bul pikir, Yslamyň maksadyny we esasyny bilmedik kişiniň ilkinji aklyna geljek pikir bolup durýar. Biz seýle diýýaris, Pygamber (sallallahu aleýhi we sellem) Yslama çagyryp başlanynda, ona her hili baýlyklar hödürlediler, isle iň owadan gyxkaryna oýerjekdiklerni, islese baş tutanlary etjekdigini, islese dünýe maky berjekdiklerni aýtdyler, ýöne Yslama cagyrmasyny goýmagyny talap etdiler. Şoňda Pygamber (sallallahu aleýhi we sellem) olara öz işinden elini çekmejegini aytdy.

Egerde maksady dünýe maky bolsa kabul ederdi, olar ýalypursady elden bermezdi. Haçan Yslam nury ýaýrap başlanynda Patşadır, wezirlere hat ýoldap, egerde yslama girseler, öz orunlarynda galjakdyklary we hökümdarlyklarny dowam etjekdiklerni beldäpdi, Ol hatlardan Rumuň beýigi Gerekyla iberen hatynda seýle: "Rahman we Rahym Allahyň ady bilen başlaýaryn. Allahyň Resuly Muhammetden Rumuň beýigi Gerakula. Dogry ýoly eýerene Salam bolsun. Men Seni Yslama çagyryaryn, Yslamy kabul et, (günälerden we oda girmekden) gutularsyň. Yslamy kabul et, Allah tagala sogabyny iki esse edip berer, egerde boýun gaçyrsan sana yzyna düsenlerinem günasi bolar.

"(Eý, Muhammet!) Aýt: «Eý, ähli-kitap! Geliň, biziň siziň bilen araňyzda deň (manyda) bolan (şu) sözi (kabul edeliň): «Alladan başgasyna ybadat etmäliň. Oňa hiç zady şärik goşmalyň, Alladan başga (käbir ynsanlaryň toslan zatlaryny kabul edip), biribirlerimizi perwerdigärler edinmäliň (hudaýlaşdyrmalyň)». Eger

(olar ýene-de) ýüz öwürseler: «(Eý, kapyrlar!) Biziň musulmandygymyza şáyat boluň!» diýiň.” diýip ýazdy.

[Ali imron 64]

Buhary we muslim rowaýat etden

Enes (Allah ondan razy bolsun) : "Pygamber (sallallahu aleyi we sellem) Yslam girmek üçin name soralsa bererdi. Bir gezek bir geldi Yslamy kabul etmäge, ýanka iki dagyň arasyndaku goýun sürüsini berdi. Ýanký öz iline dolanyp: "Eý, Adamalar! Yslama giriň, Muhammet seýle bir köp zat paýlaýar, gutarmagynda hiç gorkanok" diýip, jar çekdi. Ilki bada adam Yslamy dünýä üçin (berilýän zatdan almak üçin) kabul etsede, Yslam oña dünýä we onuň üstündaki barja zatda has söýgülü bolup duruberýär" diýdi

Muslim rowayat etdi

Bir gün Omar (razyallahu anhu) Pygamberiň ýanyна geldi, öyüne girip gözünü aýlanda köne düşekçeden başga zada gözü düşmedi, Şonda Omar göz ýaşyny saklap bilmän aglap başlady, Pygamber (sallallahu aleýhi we sellem) ondan: "Name zat seni aglatdy?" diýip sorady. Şonda Omar: "Name üçin aglamaýyn! Kaýsor bilen Kisro dünýänin lezzetini we nygamaty görüp ýasaýarlar, Allahyň ilçisi bolsa meniň şul görýän zadymdan başga zady ýok" diýen. Pygamber (sallahu aleýhi we sellem) bolsa: "Sen, Olara dünýä, bize bolsa ahyrýet bolmagyna razy dälmišiň" diýip jogap berdi.

Mutafikun aleýhi

Soňra bolsa Pygamber (sallallahu aleýhi we sellem) öleninden soň name zat goýup gitdi, şul dünýä degişli zatlarda. Elharysyň ogly Amyr aýdýar: " Allahyň Resuly (sallallahu aleýhi we sellem) öleninde dirhemdir,-dinar, gul- gyrnakdan hiçzat goýup gitmedi,

dine ak gulam we ýaragdan başga. Bir ýeri bolsa sadaka etdi" diýdi.

Buhary rowaýat eden.

Başga rowaýatda bolsa "gaýtam öleninde, uruş eşigi bir ýehududa 30 goşawuş arpa derek goýulan haldady" diýdi

Buhary,Muslim we Ennesäi dagy rowaýat eden

Nireden şundan sonam dünýäni we tebygy baýlyklary söýmek bolsun!

Pygamberiň (sallallahu aleýhi we sellem) ikinji halyfasy Hattabyň oglы Omaryň (Razyýallahu anhu) döwrün Yslam acçyslary diýsen köp bolup gaty giñän. Haçanda garny açlykdan juguldanda : "Jugulda ýada juguldama mana bildirmeyär, tä muslimanlaryn garny doýýança senem doýmarsyn" diýen.

Ibn Eljewzi yatlan

Uhud söweşinde Pygamber (sallallahu aleýhi we sellem): "Ýeri asmanlar we ýer şary ýaly bolan Jennete tarap turuň" diýdi. Elhumamyň oglы Umeýr eşidip: "Jennetden beriljek ýer Asmanlar we ýer şary ýalymy?" diýip sorady. Pygamber (sallallahu aleýhi we sellem) : "hawa" diýip jogap berdi. Umeýr: "baýbow" diýip geň gördü. Pygamber (sallallahu aleýhi we sellem) : "Name zat sana beýle diýirdi" diýip sorady. Umeýr : "Allaha kasam bolsun, sonuň ehlinden bolmak arzuwyndan başga hiç zat diýdirmedi" diýdi. Pygamber (sallallahu aleýhi we sellem) : "Sen sonuň ehlinden" diýdi. Umeýr horjunyndan hurma çykaryp iýmage durdy we şeýle diýdi: " Şunca hurmany iýýänçan diri boljak bolsam, bul ýaman uzak wagt" diýip hurmalary zyñyp söweşmäge başlady tä öldürilýänçä.

Muslim rowaýat etdi

Musulmanlaryň ilkinji alyp baran (ýurt) açyşlary, olara we yzyndaky nesile şul durmuşy gowy ýasaýyşda ýäsamaklyga ýeterlikdi, şeýlede olar şul çäkde saklanmadylar. Sebäbi olaryň şol (ýurt) acyşlary dünýe maly üçin dälde, tersine Allahyň dinine çagyryşdy. Bul zada uly, açık delil, olar (musulmanlar) ilkilik bilen yslamy hödürlärdiler, kabul eden ýagdaýlarynda olara musulmana näme ýagsylyk edilýän bolsa, olarada edilmelidi. Bul teklibi kabul etmedik ýagdaynda olara öz mukdarda jizye (paç) tölemeklik teklip edilýärdi. Yslam döwleti tarapyndan goralmaklary üçin, berjek paçlary Musulmanlaryň ýylда beryän zekatlaryndan köp esse az mukdarda bolan. Bul tekliwem kabul etmedik ýagdaýlarynda, Uruş edilýärdi, sebäbi olaryň içinde Yslamyň beýik esasy maksatlaryna düsinse we bilse yslama girjek bolany we yslamyň dagwatyn öñünde bilmeyänlere ýetirmekligine böwet bolany üçin.

Yslam (ýurt) açyşlarynyň serekerde başy bolan Holid bin Alwelid bir söweşde ýeñilmedik haçanda ýogalanda düşek, gylyç we gulamdan başga zady bolmadyk. Nirden şul zatlardan soñ dünye tamasy üçin diýilip boljak!!!

Ýenede ilkinji Mujähidleriň maksady dini ýaýratmaklyk bolanlygy Şeddäd ibn El-hädiniň (Allah ondan razy bolsyn) Pygamberimizden (sallallahu aleýhi wesellem) rowayat eden hadysy şayat bolýar.

Ýenede ilkinji Mujähidleriň maksady dini ýaýratmaklyk bolanlygy Şeddäd ibn El-hädiniň (Allah ondan razy bolsyn) Pygamberimizden (sallallahu aleýhi wesellem) rowayat eden hadysy şayat bolýar. «Gumly (çölde ýasaýan) adam Pygamberimiz (sallallahu aleýhi wesellem) ýanyna gelip iman etdi, soňra: Seniň bilen hijret edýärin diýdi. Pygamberimiz (sallallahu aleýhi wesellem) käbir sahabalaryna oňa göz gulak bolmagy buýurdy (tawşyrdy). Soňra gazwa (urşy)boldy ondan düşen oljalary Pygamberimiz (sallallahu aleýhi wesellem)

sahabalarynyň arasynda paýlady. Ýaňky gumly sahaba bereninde: «Näme bul?» diýip sorady. Pygamberimiz (sallallahu aleýhi wesellem) «seniň üçin böldüm»diýdi, ýaňky «bul zat üçin saňa beýgat bermedim, ýöne welin şutaýdan (eli bilen bokurdagyny görkezip) ok geçip ölüp, jennete girmegim üçin yzyňa düşdüm» diýýär. Pygamberimiziň (sallallahu aleýhi wesellem) «egerde Allaha doğr��yl bolsan, Allahda seniň bilen doğrۊyl bolar»diýýär. Az kem oturanlaryndan soň duşmana garşy söweşmäge başladylar. Söweşiň soňunda ýaňkyny göterip Pygamberimiz (sallallahu aleýhi wesellem) ýanyна getirýärler, şol görkezen ýerinden ok geçirili halda, pygamberimiz (sallallahu aleýhi wesellem) «şul hälkimi?» howa şol diýdiler, soňra ony Pygamberimiz (sallallahu aleýhi wesellem) eşigi bilen kepenlediler, pygamberimiz (sallallahu aleýhi wesellem) jynaza okady we şeýle doga etdi:» Allah, bul seniň guluň, seniň ýoluňda hijret etdi we şehit edilip öldürildi we menem şeýle bolanyňa şayat diýdi»

(An-Nisaiý rowaýat eden)

Yslam taryhy bular ýaly bolup geçen wakalar köp ýazyldy, ilkinji Musulmanlar bu dünýä malyndan ýüz öwürendikleri we olaryň maksatlary Allahyň dinine çagyryş etmek we hemme adamlara ýetirmekdi, pygamberiň (sallallahu aleýhi wesellem) beren wadasyna ýetmekligi umyt etmekdi.

«Allah seniň üstiň bilen bir adamyny hidäýet etmegi (dogry ýola getirmegi) saňa gyzyl dünýädenem (Araplar şul sözü dünýäniň iň gymmat şady manysynda ulanalar) gowydyr.

Ylalaşylan hadys.

Ýenede olaryň köpüsi Yslama girendikleri üçin mallarny, wezipelerini we soltanlyklaryny ýitirdiler, golaýlarynyň yüz öwürmegi ýada bar pikirni Yslam dagwatyna bermegi bilen ýitirdiler.

Ýenede bul zadam El -Nugman bin Mukrin söweše başlamazyndan öñ diýen zady:

«Eý Allah! Diniňi güýclendir, gullaryňa ýeňiş ber, El-Nugmany (özünü) şul günüň ilkinji şehidi et, Eý Allah! senden gözelerimi Yslamyň ýeňiş gazanyp güýç kuwata eýe bolmagy bilen begendirmegiňi dileýärin (goşunyna ýüzlenip) Ämin diýiň Allah size merhemet etsin»diýdi.

Şul zatda dünýa talap etmeklik görýäňmi?!

Ýenede wawilýonyň galasy Amir bin El-A sa elden gidiren El-Mukowkysyň ilçileriniň diýen sözlerini okalyň:

«Şeýle bir kowum (musulmanlar) gördük, ölmeklik ýaşamakdan has gowy we pes-pälli bolmak bolsa, uly wezipelikden has gowy olar üçin, olaryň hiç birinde dünýä bolan söýgi bolmadyk, emirler (baş tutanlar) olaryň birisi ýaly, ulusy kiçiden tapawutlandyrar ýaly däl we seýídлerni guldan tapawulandyrar ýaly däl»

Tomas Karlyl öz kitabynda Yslam güýç we gylyç bilen ýaýrady diýilýän gürrüňi şeýle gaytawul ýazan:

Olar: «Yslam gylyç bolmadyk bolsa ýaýramardy» diýýärler, Ýöne näme zat gylyjy orta getirdi?

Ol Yslamyň güýji, gylyjy orta getirdi, onuň hak din bolany üçin. Ýada gormediňizmi Hristianlaryňam gylyçdan ýüz öwürmediklerini! Şarlonyň käbir kabyla bilen eden işi ýetirlik».

YSLAM ESASY GATY WE GÖDEK LIGE GARAYŞY

Yslam dini gatylygy we gödekligi taşlamaklyga iterýär rähmet (merhemet) we ýumşak we Pygamberimizi (sallallahu aleýhi wesellem) görelde tutmaklyga çağyrýan Din.

Pygamberimiz (sallallahu aleýhi wesellem) barada Allah tagala:

(Eý, Muhammet!) Sen Alladan gelen rahmet bilen olara (söweşde dagap, soň daşyňda jem bolan muslimanlara) mylaýym bolduň. Eger sen gödek, doňyürek bolsadyň, elbetde, (musulmanlar) seniňdaşyňdan dagap giderdiler.

(Äli-Ymran 159)

Yslam her bir özünden pese merhemetli ýumşak we duýgudaş bolmaklygy öwredýändir.

Pygamberimiz (sallallahu aleýhi wesellem) aýtdy:

«Merhemet (Rähmet) edýänleri, Rahman (Allah) rähmet eder, ýerdakilere merhemet (rähmet) ediň, Asmandaky size merhemet (rähmet) eder»

Sahyh Aj-jämig 3522, As-sahyha 925.

Yslam eýesi beldi bolmadyk haýwanlara deňeç merhemet etmeklige çağyran, şol sebäbden biriň baýşlananyny we jennete salynanyny Pygamberimiz (sallallahu aleýhi wesellem) habar berýär:

«Biri ýoldan ýöräp baryaka gaty suwsady, bir guýy tapip içine girip suw içdi, soňra ýokaryk çykanynda bir güjügiň suwsuzlygyndan gum ýalaýanyny görüp:» Meniň suwsaýsym ýaly bulam suwsapdyr»: diýip, guýa täzeden içine girip, aýak

gabyny suwdan doldyrdy, agzy bilen aýak gabyny diþi bilen saklap ýokaryk çykdy we güjügi suwa ýakdy. Allah ony (adamy) öwdi we günälerini bagylady»

Ylalaşylan hadys.

Ýenede bir aýalyň haýwana ezýet bereni we merhemet etmedigi sebäpli Allah gazabyna duçar boldy we oda (dowzaha) saldy.

Pygamberimiz (sallallahu aleýhi wesellem) aýtdy:

«Bir Aýal ölyänçä pişigi nahara, suwa ýakman kapaza saklany sebäpli oda dowzaha) girdi, ne oña seretdi, nede ony göýberdi naharlanmak üçin»

Ylalaşylan hadys.

Pygamberimiziň (sallallahu aleýhi wesellem) köp ýerde haýwanlar bilen ýumsak bolmaklygy ündeýşi diýseň köp. Şundan soñra hemme ýaradylanlardan gowy, ýokary görüлýän ynsanyň yslamda derejesi nähilidir öýtýäñiz??!

YSLAMYŇ SÖWEŞ NYZAMY WE ADALATY SÖÝÜP, ZULUMY ÝIGRENIJI

Söweşmek musulmanlary uly isleg döredip şondan başga zat gözlerine görünmeyän zat hem bolmaly. Bu musulmanlar dürli görünüsdäki ylymda öñe gitmekleri aýdyň mysal bolup biler. Beýle diýmek bilen söweş enjamlary, oña taýýarlanmagy we söweş tilsimleri öwrenip ösmekligi hem ýazgarmady. Sebäbi duşmanyň çozuşlaryna we zulumlaryna gerek ýerinde garşy durmaklyk we ýer ýüzünde bozgakçylyk ýáýratmagyň öñünü almak üçin taýynlyk.

Alla tagala aýtdy:

Olara (duşmanlara) garşy ýagdaýyňz ýetdiginden güýç we söweş atlaryny taýýarlaň! (Onuň bilen) Allanyň duşmanlaryny, siziň duşmanlarynyzy we olaryň aňyrsynda siziň bilmeýän, diňe Allanyň bilyän başga duşmanlarynyzy- da gorka salarsyňz.

[Enfäl 60]

Güýç ýaraglar bilen ýaraglanmak zulum etjekleri gorkuzmaklyk üçin. Beýtmeklik bilen adam öldürmeklikden lezzetlenmek aman halka duşmançylyk etmek, adamlary agyrsyny görüp begenmeklik diýip düşünmeli däl.

Yslam dini alan ýesirlerine deňeç bejergi bermeli, hallaryna ynanmak we suwa ýakmaklyk ýaly zatlar bilen tapawutlanýar. Sebäbi Yslamda söweş etmegiň maksady öldürmek bolman, eýsem bolýan zulumyň öñünü almak, köpçülige amanlygy we adalaty ýáýratmak üçin edilýär.

Yslam hiç bir başga çykalga galmaryn dañdañında diñe şul baş zatlar üçin söweş etmeklige iteryär.

1. Özüni we ähli ni we ýurdyň goramaklyk üçin.

Alla tagala aýtdy:

Size (garşy) söweşenler bilen siz hem Alla ýolunda söweşin! (Emma) hetden aşmaň! Takyk, Alla hetden aşanlary halamaz!

(Bakara 190)

2. Zulum edilýänlerden zulumy aýyrmak üçin.

Alla tagala aýtdy:

(Eýsem) size näme boldy? Siz (näme üçin) Alla ýolunda: «Eý, Perwerdigärimiz! Bizi halky zalym bolan bu şäherden çykar. Bize Öz tarapyňdan hossar iber, Öz ýanyňdan bir medetkär ugrat!» diýip, ýalbarýan bir topar biçäre erkekleri, aýallary we çagalary (goramak) üçin (duşmanlara garşy) söweşmeýärsiňz?

(Sura Nisa 75)

3. Döwlet ara Ylalaşylan şertnamany pozmak wadalarda durmazlyk.

Alla tagala aýtdy:

Eger ylalaşykdan soň kasamlaryny bozsalar, şeýle hem diniňize hüjüm etseler, onda bu (niyetlerinden) dänmeleri üçin kapyr kowumyň baştutanlary bilen söweşin! Çünkü olar kasamlaryna (we ähti-peýmanlaryna) wepaly däldirler. Ähti-peýmanlaryny we kasamlaryny bozup, pygamberi ýurdundan sürgün etmek üçin hereket eden birkowum bilen söweşmekçi dälmisiňz? Aslynda, söweşi ilki olaryň özleri başladylar! Siz olardan gorkýarsyňyzmy? Eger mömin bolsaňyz, Alladan gorkmagyňyz has dogrusydyr.

(Toba 12/ 13).

4. Musulman jemgyétini bölýän we garşy çykan zulum edýän topara garşy edep bermeklik üçin.

Alla tagala aýtdy:

Eger möminlerden iki topar biri-birleri bilen söweşse, siz olaryň arasyň düzediň! Eger olaryň biri beýlekisine hüjüm etse, ol hüjüm edenler bilen, tä Allanyň emrine dönýänçäler, siz hem söweşin! Eger (Allanyň emrine) dönseler, olaryň arasyň adalat bilen düzediň! Adalatly boluň! Takyk, Alla adalatly bolanlary söýyändir.

(Hujurat 9)

5. Dini goramak üçin, Dini peseltmek isleýänleriň etmişine garşy, adamlara Allahyň dinini ýetirilmeginiň öňüne böwet bolýanlara garşy, iman edenlere azap berýänlere garşy we Yslamy kabul etjege garşy duryana garşy, sebäbi her kimiň hakynda Yslamda bolan adalaty bilmek we öwrenmek sondan soň islese yslamy kabul etmek.

Alla tagala aýtdy:

“Gedemlik edip, il gözüne görünjek bolup, ynsanlary Alla ýolundan daşlaşdyrmak niýeti bilen (Bedr söweşi günü) ýürtlaryndan (Mekgeden) çykan kapyrlar ýaly bolmaň!”

(Enfäl 47)

Emma ýeri giñeltemek, başga halkyň üstünden höküm sürmek ýada ýzy erwet heläkçilige eltýän ar almak üçin ýarmak ýumurmak ýaly söweşleri Yslam gadagan etdi. Sebäbi Yslamda söweş Allahyň sözü beýik bolmagy üçin edilýär, bir adamyň hay-höwesi we dünýä bolan temasy üçin edilmeýär.

YSLAMDA SÖWEŞ ETMEGIÑ KADASY

Yslam zerur ýagdaýda söweşmeklige rugsat berenem bolsa, oňa kada-kanun goýdy.

Pygamberimiz (sallallahu aleýhi wesellem) aýtýar:

«Allahyň ýolunda, Allahyň ady bilen söweşiň, Allaha kapyr bolanlary bilen söweşiň, ýöne öte geçmäň, wadaňzy pozmaň, ölenleriň gulak -burunlary kesmeklik ýaly işler etmäň we çaga öldürmäň diýdi»

Muslim rowaýat edýar.

Pygamberimiziň (sallallahu aleýhi wesellem) ilkinji halyfasy Ebu Bekr Es-syddyk (Allah ondan razy bolsyn)

Serkerde başsysyny söweše iberjek bolanda şeýle diýdi:

«Duruň menden size nesihat bolsun, şolary ýat tutuň, hyýanat etmaň, öte geçmäň, wadaňzy pozmaň, ölenleriň gulak – burunlaryny kesmeklik ýaly işlerden daşda duruň, çaga öldürmäň, garryny we aýaly öldürmäň, hurma agajyny ýakmaň we çapmaň, miwe agajyny bölmäň, goýun, sygyr we düye iýjegiňizden başga soýmaň, käbir ilden çete çykyp ýasaýanlara gabat gelersiňiz olary öz işleri bilen goýun olara degmäň.

YSLAMDA YESIRLERIŇ HALY.

Ýesirlere azap bermek, kemsitmek (kiçeltmek), gorkuzmak, agyzlaryna öýkünmek we ölyänça zyndanda nahar suwsyz saklamak bolmaýar (dogry däl) .

Alla tagala aýtdy:

Özleriniň söyen (zatlaryndan), Allanyň razylygyny gazar mak üçin garyp-gasara, ýetim-ýesire tagam bererdiler. Olar: «Biz size diňe Allanyň razylygy üçin iýdirýäris. Sizden munuň garşylygyny (öwezini) islemeýşimiz ýaly, minnetdarlyga hem garaşmaýarys.

(Ynsan 8-9)

Tersine olara hödür-kerem etmek, duýgudaş bolmak we yumşak bolmaklyk dogry.

Musab bin Umeýriň dogany Ebu Azyz bin Umeýr aýdýar:

«Bedir söweşinde ýesirleriň arasynda bolupdym, şonda Allahyň Resuly (sallallahu aleýhi wesellem) ýesirler bilen gowy gatnaşmaklygy buýurdy, menem Ansarlaryň elindäki bir topara düşüpdim, haçanda olaryň özleri hurmadan öylänlik we agşamlyk edinenlerinde bizede Pygamberimiziň (sallallahu aleýhi wesellem) sözi üçin arpadan (şol döwür iň gowy) tagamdan iýirdiler.

Et-Toborony Mugjam Al-Kebir (18410), El-haýsemij isnady Mugjemul -Zewaid kitabynda hasan (gowy) diýdi. El-elbäri gowsak gördü. Zaiful -jamyg (832).

Allahyň Resuly (sallallahu aleýhi wesellem) daňylygylary çözmelidigi barada şeýle diýdi:

«Ýesiri daňsyny çözüň, aýj naharlaň we syrkawa serediň».

Sahyh Al- Buhary.

YSLAMDA YEÑILENLERİÑ HALY

Paýynç söz aýtmazlyk, mal- mulklerini almazlyk, derejelerini peseltmezlik, kemsitmezlik, diýarlaryny taşlap gaçar ýaly etmezlik we ar aljak bolmazlyk gaýtam tersine düzeltjek bolmak, ýagşy zada buýrup, ýaman zatdan gaýtarmak we adalaty dikeltmek.

Alla tagala aýtdy:

Olar özlerine häkimiyét berenimizde namaz okan, zekat beren we ýagşylygy ündäp, ýamanlygy gadagan eden adamlardyr. İşleriň netijesi (soňy) Alla degişlidir.

(Haj 41).

Ýenede olara öz dinlerini tutmaklyga hiç bir basyş etmän, erkinlik bermek, Hram (hristiýanlaryň ybadat edýän ýeri) ýykemzlyk we haçlaryny (krestlaryny) döwmezlik.

Bul zatlara iñ gowy we aýdyň delil bolup Omar ibn El-Hattab (Allah ondan razy bolsyn) Makdisi (iýerusalm, şuwaqtky Fylystyn)basyp alanda, onuň halkyna şeýle diýdi «:Bismillähir rahmanyr rahym (Rahman we Rahym bolan Allahyň ady bilen başlaýaryn) Muminleriň emiri Omar ibn El-Hattabyň ogly Abdullanyň şu raýatlaryň beren amanlygy olaryň öz janlaryna, mal -mülklerine, Hramlaryna (ybadat edýän ýerlerine) we haçlaryna amanlyk berdi (arkaýynlyk, döwülməzden elliñinden almazdan) ýenede dinlerini mejburlyk bilen taşladylmaz we olaryň hiç birine zyýan berilmez.

Taryh boýunça basyp alanlarda şular ýaly öz garşıdaşyna adamkärçilikli, adalatly we geçirimli bolan görüldimi?!

Ýogsa öz islän kada-kanuny goýmaklygy hem başarardy, emma beýtmän adalatlyk bilen Allahyň kanuny (dinini) hemmelere ýöretmage çalyşdy.

Ýenede olar öz dinleriniň halal eden zatlaryny iýip -içmeklikde erkinlik, doñuzlary öldürilmeýär, araklary dökülmeyeýär we başgada aragatnaşyklaryny gadagan edilmeýär, öýlenmek bolsun aýryşmak bolsun we ýenede olara öz ynançlaryny ýerine ýetirmeklik rugsat beri

YSLAM DÖWLETINDE MUSULMAN BOLMADYKLARYŇ YAGDAÝY:

Musulman bolmadyk Muahydy (musulman bolmadyk, musulmanlaryň ýerinde ýasaýanlyga rugsat alan) zulum edilmez, haklary kemeldilmez we erbetlik bilen iş salyşylmaýar.

Alla tagala aýtdy:

“Alla size garşy din üçin söweşmeýän, sizi ýurtlaryňzdan çykarmayanolara ýagsylyk etmegiňizi we adalatly bolmagyňzy gadagan etmez. Takyk, Alla adyl bolanlary söýyändir”

(Mumtehyne 8)

We pygamberlerine (sallallahu aleýhi wesellem) aýtdy:

«Kim Muahyda (musulman bolmadyk, musulmanlaryň ýerinde ýasaýanlyga rugsat alan) zulum etse, ýada kemsitse ýada başıraqyndan artyk zat ýüklese ýada beresi gelmedik zadyny alsa, kyýamat günü Men onuňgarsydaşy bolaryn»

(Ebu Daud 445).

Gaýtam tersine gowy görnüşde olar bilen iş salyşmak, olara haýyr islemek, olara peýda beryän zatlary islemek gerek .

Enes (Allah ondan razy bolsyn) rowaýat edýär:

«Ýahudy ýaş ýigit Pygamberimize (sallallahu aleýhi wesellem) hyzmat edýärdi, olam syrkawlady, şonda Allahyň resuly sahabalara «Meni onuň (ýigidiň) öýüne alyp gidiň, zyýarat edeliň diýdi, pygambermizi (sallallahu aleýhi wesellem) alyp gitdiler. Yigidiň kakasy baş ujunda otyrды, pygamberimiz (sallallahu

aleyhi wesellem) ol ýigide «Lä ilähe illallah (Allahdan başga ybadata hakly hiç hili iläh yok)diý, şonuň sebäbi bilen kyýamatda saňa şepagat edeýin «diydi, Ol ýigit kakasyna tarap kellesini öwürdi, kakasy:» Ebulkasymyň (pygambariň sallallahu aleýhi wesellem) diýyän zadyny pikirlen»diýdi, şonda ol ýigit: «Şaýatlyk edýärin Allahdan başga ybadata hakly hiç hili ilähiň ýokdygyna we Şayatlyk edýärin Muhammedem Allahyň ilçisidigine» diýmek bilen yslamy kabul etdi. Allahyň Resuly: «Buny otadan halas eden Allaha hamdlar bolsun» diýdi.

(Sohih ibn Habban)

Ýenede Abdullah ibn Amyryň maşgalasy üçin bir goýun soýuldy, haçanda öýüne geleninde: Ýehudy goňşymyza berdiňizmi (etden)!

Ýehudy goňşymyza berdiňizmi (etden)!

Allahyň Resulynyň (sallallahu aleýhi wesellem): «Jebraile (aleýhisselam) maňa goňşy bilen gowy gatnaşmagy ündeýärdi, goňşa miras düşyänlerden edermika öýtdim» diýenini, eşitdim.

(At-tirmizi)

YSLAM ESASY DOLY BOLAN ADYL SALAMATLYLYGYNY YKRAR EDÝÄR.

1. Ynsan (adam) janyny beýgeltmeklige, sebäbi ol yslamda gymmat, eziz, ýeri we derejesi beýik. Şonuň üçin yslamda kasas (gan hora berilýän jeza) goýuldy, bilip adam öldüreni ölüm jezasy bilen jezalandyrmak goýuldy. Ýalñyşlyk bilen öldüreniň jesasy diýe(pul) tölemeli edildi. Olam belli bir mukdarda pul bolup öldürileniň iň golaý hossarlaryna berilýär. Bul diýe (pul) öldürileniň bahasy bolman, onuň hossarlaryna ýeten zyýanyň öwezi hökümide berilýär we ol günäni keffaratam (ödemekligem, ýuwmaklygam) bir guly azat etmek, egerde başarmasa iki aý yzly -yzyna agyz beklemek, onam başarmasa altmyş miskini (garyby) doýurmak bilen bitýär. Şul keffaratam ybadat bolup, ony etmek bilen Allahdan bilmän eden günäsini bagışlamagyny umyt edip, oña (Allaha) golaýlaşylýar. Bul zatlar adamyň janyny goramakdan başga zat bolman galýar. Yenede her biriniň ýasaýşyna erbet çemeleşilmezligi üçin, erbet zalym newisleri şeydip gorkuzmak bilen adam öldürmeginiň öňünü alynýar. Sebäbi kim birini öldürse, özuniňem öldüriljegini bilse ondan elini çeker. Eger Ganhoryň jezasy ölüm bolmasa öz işinden elini çekmez. Şundan soňra Yslamda goyulan her bir çägi (şu dünýäde berilýän jezany) şuňa görä ölçüde gör. Bul zatlar diňe ynsanyň haklaryny goramakdan başga zat üçin goýulmady.

Alla tagala aýtdy:

“Eý, akyl eýeleri! Kasasyň (ýöredilmeginde) siziň üçin (asuda) ýasaýýş bardyr! Bu siziň (kasasdan) gorkmagyňyz (we beýle işlere baş goşmazlygyňyz) üçindir”

(Bakara 179)

Ýenede Yslam bilip (adam) öldüreni bul dünýäde jeza bermek bilen çäklenmän, oña ahyrýet Allahyň gazaby we azabynyň bardygyny aýtdy:

Alla tagala aýtdy:

“Kim bilkastlaýyn bir mömini öldürse, onuň jezasy içinde ebedi galjak (ýeri bolan) dowzahdyr. Alla oña gazap edip, ony näletländir we onuň üçin uly azap taýýarlandyr”

(Nisa 93)

2. Yslam dini Ynsanlaryň aýal -erkegi bir düýpden gaýdýanyny aýdýar.

Alla tagala aýtdy:

“Eý, ynsanlar! Sizi ýeke-täk bir jandan (Adam atadan) ýaradan, ondan hem aýalyny (How eneden) ýaradyp, ol ikisinden bolsa, ençeme erkekleri we aýallary köpelden Perwerdigäriňize garşy çykmakdan saklanyň! Onuň (Allanyň ady) bilen biri-biriňiden bir soran wagtyňz, Alla (hormat goýmazlykdan) we öz araňyzdaky garyndaşlyk gatnaşyklaryny (saklamazlykdan) gorkuň! Takyk, Alla siziňüstünizden gözegçilik edip durandyr”

(Nisa 1)

Pygamberimiz (sallallahu aleýhi wesellem) aýtdy:

«Ynsanlar Adam atanyň çagalalary we Adam atada gumdan ýaradylan»

(Ahmed rowaýat eden)

Şul sebäbden Yslam Ynsanlara bir göz bilen garaýar we deň erkinlik berýär.

Buňa on dört asyr mundan ozal Omar ibn El-Hattabyň (Allah ondan razy bolsyn) aýdan sözi aýdyň delil bolup durýar:

«Haçan ynsanlary gul etdiňiz! Ejeleri olary erkin edip doguryrpyrlar».

(Siratomar libnil- jewzi-/ibn Abdyl Hakam: Futuh Misr).

3. Din esaslaryň birligi. Adam atadan pygamberleriň soňkysyna deñeç, asmandan inen dinleriň hemmesi Allahdan, pygamberleriň hemmesiniň dinleri töwhid, Allahy ybadatda birlemek onuň goýuşy ýaly.

Alla tagala aýtdy:

“Biziň: «Dini dogry saklaň we topar- topar bolup bölünişmäň!» diýip, Nuha ündew eden zadymyzy, saňa wahyý eden zatlarymyzy, Ybraýýma, Musa we Isa ündänlerimizi Alla size din (hökmünde) berdi. (Emma) olara (öwüt edip) çagyran zadyň (Yslam dini) Alla şärik goşanlara agyr düşdi. Alla islänini (pygamber edip) sayýlar we özüne tarap ýonelýäni dogry ýola gönükdirer”

(Şura 13)

Alla tagala aýtdy:

“Takyk, Biz, Nuha we ondan soňky pygamberlere wahyý edişimiz ýaly, saňa-da wahyý etdik. Ybraýýma, Ysmaýyla, Yshaka, Ýakuba we neberesine, Isa, Eýýuba, Ýunusa, Harun we Süleyýmana (hem) wahyý inderdik. Dawuda hem Zebury berdik. Saňa (kyssalaryny) öň aýdyp beren ençeme ilçilerimizi, (şeyle hem) saňa (kyssalaryny) öň aýdyp bermedik ençeme ilçilerimizi (iberdik). Alla Musa bilen sözleşip gepleşdi. İlçiler (gelip, dogry ýol aşgär edilenden) soň, ynsanlarda Alla garşy (öne sürüp biljek hiç bir) bahanalary bolmazlygy üçin, (Biz ol) ilçileri (rahmetimizi) buşlaýylar we (gazabamyzy)

duýduryjylar edip (iberdik). Alla Gudraty güýçlüdir, hikmet eýesidir”

(Nisa 163-164-165)

Milletparaz we ýigrenç..... Dawa edýän toparlaryň soňuna çykmaklyk ýoly özüne ýol edinen. Şonuň üçin pygamberlere we öñki asmandan indirilen kitaplara (üýtgedilmedik asyl kitaplarara) ynanmaklyk Allahyň sözi üçin imany esasy rüküninden etdi.

Alla Alla tagala aýtdy:

(Eý, möminler!) Olara: «Biz Alla we bize inderilene, Ybraýyma, Ysmaýyla, Yshaga, Ýakuba we onuň neberesine inderilene, Musa we Isa berlene, özleriniň Perwerdigäri tarapyndan(beýleki) pygamberlere berlenlere iman getirdik. Biz olaryň hiç haýsyny aýra. Biz Oňa (Alla) tabyn bolduk!» diýiň”

(Al-Bakara 136)

Kuran Musa (aleýhisselam) Allah bilen gürleşen we abraýly oňa (Allaha) golaý diýen göz bilen seredýär.

Alla tagala aýtdy:

“Eý, iman getirenler! Siz Musa ezýet edenler ýaly bolmaň! Alla ony olaryň atýan syltaklaryndan pákledi. Ol Allanyň nazarynda örän abraýly (pygamberdir). Musa (aleýhisselam) indirilen asyl Towrat (asly üýtgedilmedi) dogry ýol we nur diýen göz bilen gorayár”

(Ahzab 69)

Alla tagala aýtdy:

“Takyk, Biz içinde dogry ýol (görkezýän aýatlar) we nur bolan Töwraty inderdik. (Alla) boýun bolan pygamberler ýahudylara onuň (Töwrat) bilen höküm berýärdiler. Allanyň kitabyny goramak (wezipesi) berlendigi üçin özleriniň

Perwerdigäreine (boýun bolan) rabbanylар (takwalar) we alymlar hem (onuň bilen höküm berýärdiler). Olaryň (hemmesi) onuň (Töwratyň hak kitapdygyna) şáyatdylar. (Eý, ýahudy alymlary!) Ynsanlardan gorkmaň, Menden gorkuň we Meniň aýatlarymy sähelçe baha (bähbide) satmaň! Kim Allanyň inderen (hökümleri) bilen höküm bermese, ine, olar hut kapyrlaryň özleridir”

(Mäide 44)

Musanyň ymmaty Israil ogullarny şol döwürde hemmeden üstün gören.

Alla tagala aýtdy:

“Siz Meniň size beren nygmatlarymy we sizi (Musanyň döwründe) bütin äleme üstün eden (wagtlarymy) ýatlaň!”

(Al-Bakara 122)

Ýenede Kerim bolan Isa (aleyhissalam) Allah öz sözi (bol diýmek emri bilen) Merýemi (aleyhissalam)bir kelime (sözi) bilen buşlan.

Alla tagala aýtdy:

“Perişdeler (oňa): «Eý, Merýem! Alla saňa ady Merýem oglы Isa Mesih bolan, bu dünýäde-de, ahyretde-de mertebesi beýik, (Allanyň iň) ýakyn (bendelerinden) bolan Özünden bolan bir keleme (söz) bilen buşlayár. Ol sallançakda-da, kemala gelende-de, ynsanlar bilen gepleşer we salyhlardan bolar» diýdiler”

(Äli-Ymran 45-46)

Yslam Ejesi Merýeme doğruçyl zenan diýen göz bilen seredýär.

Alla tagala aýtdy:

“Merýem oglы (Isa) Mesih diňe bir pygamberdir. Ondan öň (hem) ençeme pygamberler (gelip) geçendir. Onuň ejesi hem

(imanynda we sözünde) doğruchtıl (aýaldyr). Olaryň ikisi-de (beýleki ynsanlar ýaly) tagam iýyärdiler. Olara (ynançlarynyň ýalňyşdygyny subut edýän) aýatlarymyzy (delillerimizi) nähili beýan edýändigimize seret, soň (bolsa) olaryň (delillerimizden nähili) yüz öwürýändiklerini hem gör”

(Mäide 75)

Ýenede Kuran, Towrada (üýtgedilmezinden öñ) garaýsy ýaly, Injilede (üýtgedilmezinden öñ) dogry ýol we nur diýen garaýysda.

Alla tagala aýtdy:

“Biz olaryň (pygamberleriň) yzyndan Merýem ogly Isany özünden öňki Töwraty tassyklaýy edip iberdik. Biz oña (Isa) özünden öňki Töwraty tassyklaýy, takwalara dogry ýol we öwüt-nesihat edip içinde dogry ýol we nurbolan Injili berdik”

(Mäide 46)

Yslam Isanyň (aleyhisselam) yzyny eýeren muminlere mähirli we merhemetli ummat diýen göz bilen garaýar.

Alla tagala aýtdy:

“Soň bularyň yzyndan birnäçe pygamberlerimizi iberdik. Merýem ogly Isany hem olaryň yzlaryndan iberdik. Oňa Injili berdik we oňa uýanlaryň kalplarynda mähir we merhemet (duýgularyny) ýerleşdirdik. Toslan ruhbanlyklaryny bolsa, olara Biz emir etmedik (öwretmedik). Emma muny Allanyň razylygyny gözlemek üçin olaryň özleri oýlap tapdylar (niyetleri Alla razylygy bolsa-da, dinde ýok zady tosladylar). Özleri-de ony doly berjaý hem etmediler. Biz (hem) olardan iman getirenlere sylaglaryny berdik. Olaryň köpüsi dogry (ýoldan çykan) pasyklardyr.”

(Hadid 27)

Her bir musulmana hemme pygamberlere we resullara iman etmegi (wajyp bolýar) we hemme wahy edilen Kitaba ynanmagy wajyp bolýar.

Alla tagala aýtdy:

“Allany we Onuň ilçilerini inkär edenler (ynanç babatda) Alla bilen pygamberleriniň arasyň aýyrmak isläp: «Biz käbirine iman getirýäris, käbirini inkär edýäris» diýenlerdir we bularyň (iman bilen küpüriň) arasynda bir ýol tutmak isleýänlerdir. Ine, olar hakyky kapyrlaryň hut özleridir. Biz kapyrlara ryswa ediji azap taýýarlap goýandyryrs!”

(Nisa 150-151).

Ýenede öñki pygamberlere inen (üýtgedilmedik) dinleri eýerenleri hem sylamaklyk, hormatlamak hokman bolup durýar.

Alla tagala aýtdy:

“Eý, Perwerdigärimiz! Biziň we bizden öñki iman bilen öten doganlarymyzyň günälerini bagışla!”

(Haşr 10)

Pygamberleriň soñkysy bolan Resulyň (Muhammediň) iberilmegi bilen asmandan wahy kesilen.

Alla tagala aýtdy:

“Muhammet siziň araňyzdaky erkekleriň hiç haýsynyň atasy däldir. Ol Allanyň ilçisidir we iň soňky pygamberdir. Alla ähli zady bilýändir”

(Ahzab 40)

Pygamberiň (sallallahu aleýhi wesellem) inen Din önde, özünden öñki dinleriň hökümimni ýatyrmak bilen diňe özüne amal etmegi talap etdi. Özünden öñkileriň hökümini ýatyrdы diýildigi ol dinleri

ýalan gördü diýip düşünilmän eýsem olara amal etmezlik bilen olaryň (üýtgedilmezinden öñ) dogry bolandygyna iman etmek.

Alla Alla tagala aýtdy:

“Kim yslamdan başga din gözlese, (bilip goýsun), ondan (başga din) hiç haçan kabul edilmez we ol ahyretde hem zyýana galanlardan bolar.”

(Äli-Ymran 85)

Yslam dini başga dinlere eýerýänlerden, musulmanlaryň hemme Pygamberlere we asmandan indirilen Kitaplara iman getirişleri yalak iman etmeklerini talap edýär.

Alla tagala aýtdy:

“Eger olar hem siziň Oňa (Alla) iman getirişiniz ýaly iman getirseler, onda dogry ýoly taparlar. Eger yüz öwürseler, takyk, onda olar düşünişmezlige duçar bolarlar. Olara garşı saňa Alla ýeter. Ol (ähli zady) eşidýändir, bilyändir”

(Al-Bakara 137)

Ýenede Yslam dini bölünşik ýagdaýynda her bir kejirden páklenýär.

Alla tagala aýtdy:

“Dinlerini (ýoýup), dürlü toparlara (akymlara) bölünenler bilen seniň hiç hili zadyň (baglanyşygyň) ýokdur. Olara (jeza bermek işi Alla (galandyr). Soň Ol (Alla) olaryň eden işlerini özlerine doly habar berer. Kim (Allanyň ýanyна) haýyr iş bilen gelse, oňa (eden işiniň) on essesi bardyr. Kim erbetlik bilen gelse, diňe eden erbetligine barabar jeza görer. Olara (hiç hili) nähaklyk edilmez. (Eý, Muhammet!) Aýt: «Takyk, meniň Perwerdigärim meni dogry ýola, hanyf bolan (haka ýonelen) Ybraýymyň milletine (dinance) ýetirdi. Ol (Ybraýym) Alla şärik goşanlardan (hiç haçan) bolmandy”.

(Engam 159-161)

Ýenede Yslam dini başga dinlere eýerenlere oturyp düşünmeklige, öz aralarynda dogry bolan bir sözüň daşynda birleşmekleriň we Ynsanýete Allahyň buýran iň gowy bolan ahlagyna çagyryar.

Alla tagala aýtdy:

“(Eý, Muhammet!) Aýt: «Eý, ähli- kitap! Gelň, biziň siziň bilen araňyzda deň (manyda) bolan (şu) sözi (kabul edeliň): «Alladan başgasyna ybadat etmäliň. Oňa hiçzady şärik goşmalyň, Alladan başga (käbir ynsanlaryň toslan zatlaryny kabul edip), biri- birlerimizi perwerdigärler edinmäliň (hudáylaşdyrmalyň)». Eger (olar ýene-de) yüz öwürseler: «(Eý, kapyrlar!) Biziň musulmandygymyza şáyat boluň!» diýiň.”

(Äli-Ymran 64)

Ýenede Yslam öz garşıdaşlarynyň duýgularyna hormat goýmak, Din baradaky ynançlaryna söwüp dil ýetirilmezligi buýurýar.

Alla tagala aýtdy:

“Siz olaryň Alladan başga ybadat edýän hudaýlaryna sögmäň (dil ýetirmäň)! Ýogsa olarhem nadanlyk edip, hetden aşyp, Alla sögerler (dil ýetirerler). Biz şeýdip, her ymmata öz eden işlerini ýagşy görkezdik. Soň olaryň gaýdypbarjak ýerleri özleriniň Perwerdigärene bolar. Ol hem olaryň eden işlerini özlerine (doly) habar berer.”

(Engam108)

Ýenede Yslam özünü eýeryänler (musulmanlara) garşıdaşlary bilen gowy halda çekeleşmegi we delilleşmegi talap edýär.

Alla tagala aýtdy:

“(Eý, möminler!) Siz özlerine mukaddes kitap berlenleriň arasyndan zalymlardan galanlary bilen diňe güzel usulda

çekelesiň, pikir alşyň! Şeýle hem olara: «Biz özümize inderilen (Kurana), size inderilen (Töwrata we Injile) hem iman getirdik. Biziň İlähimiz bilen siziň İlähiňiz birdir we biz diňe Şoňa boýun egýändiris» diyip aýdyň.”

(Ankebut 46)

Alla Alla tagala aýtdy:

“(Eý, Muhammet! Sen olary) Perwerdigäriň ýoluna hikmet bilen, gözel pent (nesihat) bilen çagyry. Olar bilen iň gözel tärde çekişme alyp bar! Takyk, seniň Perwerdigäriň (Özuniň) ýolundan azaşankişini-de örän gowy bilyändir, dogry ýolda bolan kişini-de örän gowy bilyändir”

(Nahl 125)

Ynsanlary mejburlыk bilen Yslama salmak, öñki belläp geçişimiz ýaly Yslamyň ýol ýörelgesinde däl.

Alla tagala aýtdy:

“Dinde (hiç bir) mejburlыk ýokdur. Dogrulyk egrilikden (aýdyň) tapawulandyrylandyr.”

(Al-Bakara 256)

Sebäbi Yslamy ýol ýörelgesi, musulman dällere, güýç ulanman, mejbür etman Yslamy hödürlemek. Bul ýaly bomagynyň sebäbem Yslam dine görkeziji, dogryny salgy beriji, emma dogry zada (Yslama) salýan Ýeke ták Allahdyr.

Alla tagala aýtdy:

“(Eý, Muhammet!) Aýt: «(Bu Kuran) Perwerdigäriňizden (gelen) hakykatdyr. Islân kişi iman getirsin, islân kişi inkär etsin! Takyk, Biz zalymlar üçin (daş- töweregi) diwarlar bilen gurşalan ody (dowzahy) taýýarladyk. Eger olar (dowzahda suw içmek üçin) haýyış etseler, olara ýüzlerini erän magdan ýaly

gowrup baryan suw bilen (ýardam) berler. Gör, (ol) nähili erbet içgidirwe (ol) nähili erbet söyéniljek ýerdir.”

(Al-Kahf 29)

Yslam her bir zatda, adalatly hatda öz garşydaşy bilenem.

Alla tagala aýtdy:

“....we maňa siziň araňyzda adalaty ýola goýmak emir edildi. Biziň Perwerdigärimiz bolan Alla siziň hem Perwerdigäriňzdir. Biziň amallarymyz özümüz üçin, siziň amallarynyz hem özüňiz üçindir. Biziň aramyzda (hakykat aşgär bolandan soň) jedelleşilip (anygyna ýetiljek) hiç-hili mesele ýokdur. Alla hemmämizi bir ýere jemlär. (Hemmeler) Oňa dolanyp bararlar”.

(Sura 15)

4. Yslam jemgyýete haýyr, peýda berýän gowy, ýagşy işleri etmekligi, biri -birleri bilen ýardamçy bolmaga iterýär.

Alla tagala aýtdy:

“Siz ýagşylykda we takwaçykykda biri- biriňiz bilen arkalaşyň! Günsä işlerde we duşmançylykda biri-biriňize ýardam bermäň! Alladan gorkuň! Takyk, Allanyň azaby örän ýowuzdyr.”

(Mäide 2)

Enes ibn Mälük (Allah ondan razy bolsyn) Resulallahyň (sallallahu aleÿhi wesellem) aýdanyny rowaýat edýär:

«Allaha iñ söýgülü gul, öz ähline peýdasynyň köp bolany »

Sahyh -jamyg 172/ Ebu ýagla 3315/Et-tabary 100333.

Şul zady ýerine ýetirmek üçin köp zatlary orta oklady. Biri-birleri bilen tanyşmaklyga we töwhidiň üstünde (üýtgedilmedik) kitaplary we pygamberleri kabul etmeklige iterdi.

Alla Alla tagala aýtdy:

“Eý, ynsanlar! Biz sizi bir erkekden we bir aýaldan ýaratdyk. Biri-birleriňizi tanamagyňyz üçin sizi milletlere we tire-taýpalara böldük. Siziň Allanyň ýanynda iň hormatlyňyz has takwa bolanyňzdyr”.

(Hujurat 13)

Yslam Hemmelere ýagsylygv söymäge iterdi:

Resulullahyň (sallallahu aleýhi wesellem) aýdanyny Ebu Hureýra (Allah ondan razy bolsyn) habar berýär:

«Kim menden şul sözleri alyp, oňa amal eder ýada oňa amal etjege övreder?»

Ebu Hureýra: «Men Eý Allahyň Resuly « diýdim.

Elimden tutup baş zady sanady:

«Haram zatlardan gork, adamlaryň iň ybadathony bolarsyň, Allahyň saña (ryzk edip) beren zadyna razy bol, adamlaryň iň baýy bolarsyň, goňşyň bilen gowy gatnaşykda bol, mumin (derejede) bolarsyň, özüne söyen (halan) zadyň adamlarada söý, musulman bolarsyň, gülkiňi (köp gülme), köp gülmeklik ýüregi öldürer»

Tirmizi rowayat eden.

Yslam Hemmelere ýagşy nesihat etmeklige iterýär.

Allahyň Resuly (sallallahualeýhi wesellem) aýtdy:

«Din nesihatdyr» kime nesihat? Eý Allahyň Resuly! Aýtdy: Allaha (çagyrmak) kitabyny (öwretmek), Resulyna (çagyrmak), musulmanlaryň başutanyna (çagyrmak, olara doga etmeklige, din beklige boýun bolmaga, gowyzatlarda oňa kömekçi bolmaga) we musulmanlaryň hemmesine nesihat etmek (dinleri öwretmek, Allaha çagyrmak, gowa çagyryp ýamandan gaýtarmak”

Muslim rowaýat edýar.

Jemgyyetiň Asudalykda bolmagy, zulumyň we bozgaklygyň ýaýramazlygy, hukuklaryň iýilmezligi we tokaý kanuny (haýwan kanuny) ýöremezligi üçin ýagşylyga buýurmaklygy we ýamanlykdan alyp galmagy hemme ýoly we usuly bilen başaryldygynadan gaýrat etmegi hem ündeýär. Ýagşylyga buýurmak we ýamanlykdan gaýtarmak bilen ylymsyza öwredilýär, gapyly oýarylýar, erbedi düzedilýär we düzüwe (gowa) kömek edilýär.

Alla tagala aýtdy:

“(Eý, muslimanlar!) Siziň (araňyzdan) haýra çagyryan, ýagşylygy emir (wagyz-nesihat) edýän, erbetliklerden gaýtarýan bir (alymlar) topary bolsun! Ine, olar halas bolanlaryň hut özleridir”.

(Äli-Ymran 104)

Yslam Ylym talap etmäge we öwrenmäge iterýär.

Alla Alla tagala aýtdy:

“Aýt: «Eýsem bilyänler bilen bilmeýänler deň bolup bilermi”.

(Zümer 9)

Pygamberimiz (sallallahu aleýhi wesellem) aýtyar:

«**Ylym talap etmek her bir musulmana parz»**

(sahyh -jamyg 3913, sahyhul- targyb wer-terhib 72)

Sebäbi her bir kişi öz hukuklaryny we başgalaryň üstündäki haklaryny bilmek üçin.

(Ýenede Yslam iterýär) köpçüligi goramaga, ony gowy ýola ugrukdyrmaga haýsy zat bolsada oña zyýan ýetirjek bolsa häzirlendirmäge, sebäbi barlykda zat bir görnüşdäki adama degişli

bolmaýar. Yslam islendik yerdäki jemgyýete zyýan berjek zady gadagan edýär.

Alla tagala aýtdy:

“(Allanyň dini bilen) ýer ýüzi abat edilensoň, (dinsizlik ýoluna girip) ýer ýüzünde bozgaklyk etmäň! Hem gorky, hem- de umyt bilen Oňa ýalbaryň! Takyk, Allanyň rahmeti ýagşy kişilere (has) ýakyndyr”.

(Agraf 56)

Alla tagala aýtdy:

“Ynsanlaryň arasynda käbiriniň dünýä ýasaýşy baradaky sözleri saňa hoş gelip biler. Hatda (käbirleri) kalbyndaky (aýdýan) zadynyň (çynydygyna) Allany hem şayat tutunar. (Hakykatda bolsa), ol (musulmanlara) iň ganym duşmandyr. Ol (ikiýüzli seniň ýanyňdan) gidip (bir işiň başyna barsa) ýer ýüzünde pitne- pisat çykarmak, ekinleri zaýalap, nesli bozmak üçin tagalla eder. Alla pitne- pisady halaýan däldir”

(Al-Bakara 204-205)

Yslam Ýer ýüzündäki her bir zat ulanmaklyga we peýdalanmaklyga çagyryş edýär.

Alla Alla tagala aýtdy:

“Ýeri size (ýasaýş üçin) boýun egdiren Oldur. Bes, siz onuň (ýeriň) gerdenlerinde (üstünde) geziň we Onuň (Allanyň) rysgalynдан íyiň! (Ahyrynda) dolanyp baryş Oňadır”.

(Mülk 15)

Yslam akyly gidirýän (arak, piwo) we neše (trek, geroin) ýaly zatlara garşy bolmaga çagyryar.

Alla tagala aýtdy:

“Eý, iman getirenler! Takyk, arak (şerap) humar, dikiligi daşlar (butlar) we pal (atylýan) oklar şeytanyň pis-hapa işleridir. Bes, siz halas bolmagyňyz üçin ondan daş durum”.

(Mäide 90)

Yslam namysv we mal mülki goramaga çalysýar.

Alla tagala namys barada şeýle diýýär:

“Zyna golaýlaşmaň, çünkü ol aňrybaş bihaýalykdyr, bozuklykdyr, örän ýaman ýoldur”.

(Isra 32)

Alla Alla tagala aýtdy:

“Namysly aýallara (zyna günäsi bilen) töhmet atyp, soň hem dört şáyat getirmediklere segsen gamçy uruň we olaryň şaýatlyklaryny hiç haçan kabul etmäň! Olar pasyk kişilerdir”.

(Nur 4)

Kim jemgyyetde bozuklygyň ýaýramagyny islese, ony ýaýratsa, şoňa eltýän ýoly ýeňilletse we şoňa kömek etse oňa gaty agyryly azabyň bardygyny aýdýar.

Alla Alla tagala aýtdy:

“Iman getirenleriň arasynda erbet sözleri (habarlary) ýaýratmagy halaýanlar üçin dünyäde we ahyretde jebir-jepaly azap bardyr. Alla bilyär, siz bolsa bilmeyärsiňiz”.

(Nur 19)

Mal-mülk barada Allah tagala şeýle diýýär:

“Siz ozaraňyzda (biri-biriňiziň) emlägiňizi nähak (ýol bilen) iýmäň!”

(Al-Bakara 188)

Alla Alla tagala aýtdy:

“Ölçäniňizde (kemeltein) doly ölçäň! Dogry çekyän terezi bilen cekiň! Ine, bu has haýrlydyr we iň güzel çözgütdir”.

(Isra 35)

Alla tagala aýtdy:

“Eý, iman getirenler! Alladan gorkuň! Eger mömin bolsaňyz, siz bar bolan göterimiňizden el cekiň! Eger muny etmeseňiz, onda Alla we Onuň pygamberine (garşy) söweše (girýändigiňizi) bilip goýuň! Eger (göterimden) toba edip, (bu päliňizden gaýtsaňyz), onda emlägiňizden maýa goýumyňyz (goýan mukdarynyz) siziňkidir. Siz (göterim alyp) zulum etmäň, size hem (goýan puluňyzy alandygyňyz üçin) zulum edilen däldir”.

(Al-Bakara 278/279)

Yslam Köpcülige peýda berjek zatlary dikeltmek we sonuň peýdasy jemgyýet dolanar ýaly ýetimleri gol astyna alyp seretmeklige iterýär.

Alla tagala aýtdy:

“Ýetimiň mal-mülkine, tä ol kämillik ýaşyna ýetyänçä diňe iň gowy tärde golaýlaşyň!”

(Isra 34)

Pygamberimiz (sallallahu aleýhi wesellem) aýtyar:

«Men we ýetime hossar çykan, şular ýaly»diýip süyem barmagyn bilen orta barmagyny görkezdi (ikinji we üçünji barmagyny).

Buhary rowaýat eden.

Yslam Açlyk bolmazlyk üçin dogry bolan hem ýollary ulanmaga cagyryá.

Alla tagala aýtdy:

“Emma ol kyn depäni aşyp bilmedi. Sen ol (aşmasy) kyn depäniň nämedigini (kyýamat azabyndan halas etjek zady) bilyärsiňmi? Ol bir guly azatlyga çykarmakdyr. Ýa-da gytlyk zamanya mätäge tagam iýdirmekdir”.

(Beled 11-12-13-14)

Yslam Gullary azat etmeklige çagyryar.

Pygamberimiz (sallallahu aleýhi wesellem) aýtdy:

«Kim musliman guly azat etse (boşatsa) şol guluň her bir agzasyna (organina) derek onuň (azat edeniň) hem şonça agzasyny (organyny) otdan boşadar, tä guly boşadyp begendirişi ýaly ony hem otdan boşadyp begendirer”.

Sahyh Muslim.

YSLAM AHLAGY SALAMATA (PARAHATÇYLYGA) ÇAGYRÝAR

Yslam ahlagy adam üçin näme zat bilen bagta ýetip bolýan bolsa şony etmekligi buýrýar we näme zat jemgyyetde ýigrençlige, duşmançylyga eltýän bolsa gadagan edýär. Bul zatlary parahatçylyk, asudalyk bolmagy üçin şol zatlara eltýän işleri ýerine ýetirýär. Yslamyň gözel ahlagy diýseñ kan.

Yslam ynsana ezýet berýän zada ýada erbet ahlagyna haram diýdi we Allahyň ondan razy bolmajagyny aýtdy. Kim şular ýaly ahlaklar bilen sypatlansa, şu dünýäde adamlaryň ýigrenjine we ahyretde Allahyň azabyna duçar bolar. Şonuň üçin Robbumyz (Perwerdigärimiz) haksız duşmançylygy we zulumy söz bilen bolsun ýada amal bilen bolsun haram etdi.

Alla tagala aýtdy:

“Sen aýt: «Perwerdigärim hem aşgär, hem gizlin ýagdaýdaky ähli bozuklygy haram edendir”.

(Agraf 33)

Kuddus hadysda Alla tagala şeýle diýýär:

“Eý gullarym! Zulum etmegi özüme haram etdim we siziň araňyzdada haram etdim, bir-birñize zulum etmäň”.

Muslim rowaýat edýar.

Zulum edýäni we zulum edýäne deň derejede kömek bermäge emir etdi.

Pygamberimiz (sallallahu aleýhi wesellem) aýtdy:

«Zulum edýän bilen zulum edilýän doganyňa kömek ber!» biri aýtdy: **«Eý, Allahyň Resuly zulum edilýäne kömek ederin, ýöne**

nädip zulum edýäne kömek edeýin? Pygamberimiz (sallallahu aleýhi wesellem) aýtdy: « Zulumyny gadagan et ine şul kömek etmeklik»

Buhary

Yslam sözde we amalda özüň bilen we başgalar bilen adalatly bolmagy buýurdy.

Alla tagala aýtdy:

“Takyk, Alla adalaty, ýagşylyk etmegi we garyndaşlara (ýardam) bermegi emir edýär. Biháyalıgyy, erbet işleri we azgynçylygy gadagan edýär hem-de pent alarsyňyz (diýip) ündew edýär”.

(Nahl 90)

Arkaýyn ýagdayda bolsun ýada kynçylykda bolsun, musulman kişi bilen bolsun musulman däl kişi bilen bolsun tapawudy ýok, Yslam adalatly bolmagy talap etdi.

Alla tagala aýtdy:

“Eý, iman getirenler! Allanyň (haky) üçin dogry ýoly tutup, adyllyk bilen şayatlar boluň! Bir kowuma bolan kinäňiz sizi adalatsyzlyga itermesin”.

(Mäide 8)

Ýenede ýürekleri ýumşartmak we ondan görüpçiliği aýyrmak üçin erbetligi (ýamanlygy), ýagşylyk bilen gaýtarmaga buýurdy.

Alla tagala aýtdy:

“Sen iň ýagşy ýol bilen (ýamanlygyň) öňünü al! Öz araňyzda duşmançylygyňz bolan bir kişi, (ýamana ýagşylyk bilen jogap berendigin üçin) belki, seniň bilen ýakyn dost bolar”.

(Fussylet 34)

NETIJE:

Men bilýarin, şul kitabymda doly derejede Yslamyň Terorizime garşylygyny beýan etmedim, ýöne welin käbir yşaratlar bilen gysgaça Yslamyň garşydaşlary bilen alyp baryan ýagdaýyny açykladym. Ýenede Yslamyň jemgyýetiň peýdasyna uly meýil edýänini gysga görnüşde açykladym. Yslamyň iň berk taraplarynyň biri hem Alla üçin söýmek we Alla üçin ýigrenmek bolupdur. Söýgi Dünýä bähbidi, haý höwes we şöhvetler esasynda bolman Allah üçin bolýar. Bir adamy ýigrenilende öz şahsy üçin ýigrenilmän, Allahyň emirlerine ýeñil-serpaý garaýany üçin ýada haram işleri edýänligi üçin bolup durýar.

Alla tagala aýtdy:

“Sen geçirimliliğiň ýoluna eýer, ýagsylygy ündäp, nadanlardan ýüz öwür!”

(Agraf 199).

Yslamyň nähili owadan, gözel dindygyna seret!

Adamlary ýaradylana gul bolmakdan, Allaha gul bolmaga kufuryň we şırkıň garaňkylygyndan Yslamyň nuruna (ýagtylygyna) çýkarýar.

Alla tagala aýtdy:

“Alla iman getirenleriň dostudyr. Olary tümlüklerden (ýagty) nura çýkarar. Kapyrlaryň dostlary bolsa taguttdyr (şeytandyr). Olary (ýagty) nurdan tümlükleré çýkarar. Ine, olar dowzahylardyr. Olar ol ýerde ebedi galarlar.”

(Al-Bakara 257)

(Yslam öz) Eýerijilerini hemmeler bilen gowy gatnaşykda bolup, jemgyýete adalaty ýöretemlidiklerini öwretmek bilen terbiýeleýär,

ýenede hak-hukuklar goralmalydygy we adamlaryň mertebesi depelenmezligini, bagyşlap bilmekligi, söýgi we ysnyşyk artmagy üçin, Allahyň haram eden zatlaryny pes görmezligi, adam newsi bolsun, ar namysy ýada mal-mülki bolsun el we dil uzatmazlygy, kiçini sylap, ula hormat goýmany baýyň garybyň elinden tutmalydygyny we her bir kişi başgasy bilen duýgudaş, rähmetli, mähirli mylaýymly bolmagyny öwretmek bilen terbiýeleýär.

Pygamberimiz (sallallahu aleýhi wesellem) habar berýär.

«Muminleriň biri -birleri bilen gowy görüşmekleri, rähmetli bolüşmaklary we duýgudaş bolüşmaklary bir jesediň mysaly ýalydyr. Egerde jesetde bir agzasında (böleginde) agryy bolsa jesediň beýleki ýerleriň ynjalyk boluşy ýaly».

(Muslim rowayat edýar).

Umyt edýärin şu kitap hak gözleýänlere, dogryny görkeziji bolmagyny. Jenneti üzňüsiz lezzet nygmaty utmaklygy isleyänlere, we özlerini otdan goramagy gaýrat edýänlere.

Sebäbi ýagdaý diýseň gorkuly, iň soňunda barymyza ölüm garaşýanyny hemmämiz bilýaris, ýöne ölüm bilen hemme zat gutarýan bolsa edil bular ýaly gorkulam bolmazdy, ölümden soňky boljak zat hasda gorkuly. Biz muslimanlar ölümden soňky direliše, hasaba we otta ýada jennetdäki gutarnykly ýasaýyşa iman getirýaris. Kim Yslamy kabul etse we ýagşy işler etse Allahyň rähmet etmegi bilen Jennete girjegini we kim adamyň hukugyna degse, ondan kyýamat günü ondan hakyny aljagyny, Allahyň huklarynda kem gaýtsa, Allah islese azap berjegine ýogsamam rähmet etjegine bilýaris. Ýöne welin kim Yslamdan yüz öwürse şirkiň yada küfüriň içinde öläýse, onuň müdümilik otta galjagynyda ynanýarys.

Şonuň üçin her bir akyllı kişi özüne dogry ýol saýlamaly we dogry bolan dini gözlemeli!

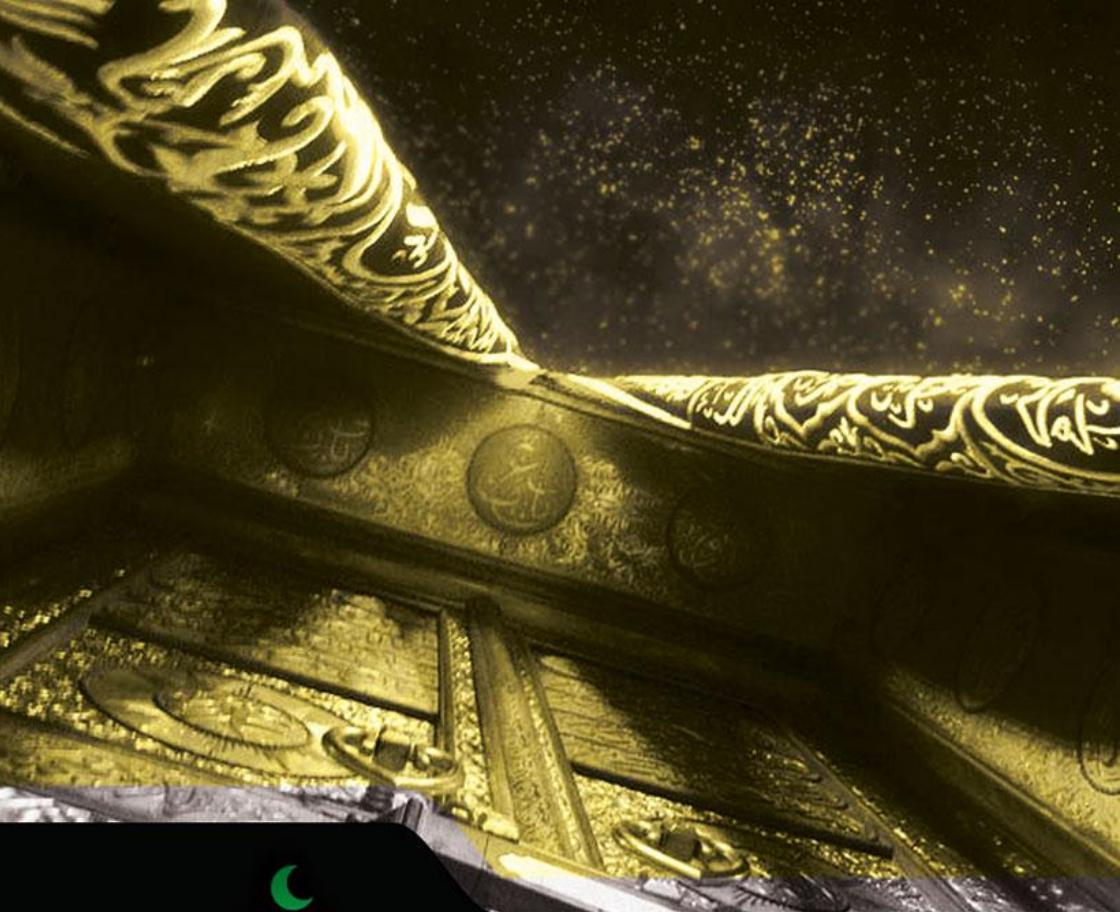

Jennete eltyän dogry we ýalñış iki ýoldan birini saýlamaly, üçünji hem ýok: Dogry (Yslam) we ýalñyş ýol.

Älemlere rähmet üçin iberilen Muhammet Pygamberimize (sallallahu aleýhi wesellem) maşgalasyna, ýoldaşlaryna we kyýamat günine deňeç onuň ýoluny eýerenlere salawat we salam bolsun.

WWW.ISLAMLAND.COM

GROW GOODNESS BY YOUR HAND
EXPLORE ISLAM IN ALL LANGUAGES

WWW.ISLAMLAND.COM